

Lerums Naturskyddsförening (LNF) – Verksamhetsberättelse 2021

Verksamheten 2021 inom LNF har som mycket annat i samhället påverkats av den pågående Covid 19-pandemin. Ett betydande antal skrivelser har ändå i vanlig omfattning avfattats. Programbladets båda utgåvor var välfyllda. Men många programaktiviteter måste ställas in. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun fungerar väl, även om LNF i åtskilliga frågor företräder kritiska ståndpunkter och anser att kommunens natur- och miljöarbete är otillräckligt och leder fel.

LNF uppfattas som den ledande företrädaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun. Vid årsskiftet 2021/2022 var antalet medlemmar 1495 enligt riksföreningens medlemsregister.

Styrelsen bestod efter det digitala årsmötet 17 maj 2021 av Olov Holmstrand (ordf.), Stefan Larsson (vice ordf.), Dan Skarpsjö (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Catharina Pettersson, Pia Hansen, Lars-Erik Karlsson, Bertil Svensson, Karin Lindblad Johansson, Anette Heijnesson Hultén, Lars Hultén och Håkan Jernehov. Suppleanter: Ingrid Ritola, Kennet Lundin, Erika Tyrberg, Kjell Hansson, Tommy Aronsson, Ingrid Grange och Lena Jernehov. Olov Holmstrand tvingades tyvärr på grund av sjukdom avgå under hösten och efterträddes som ordförande av Stefan Larsson.

Styrelsen höll 11 protokollförda sammanträden under 2021, delvis digitalt över zoom. Några gruppmöten har även hållits.

Arbetsgrupper. För att effektivt ta tillvara styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper eller intresseinriktningar. Grupperna fungerar oftast informellt med hjälp av e-post och rapporterar genom kontaktpersoner till styrelsen. Under 2021 har det funnits grupper för följande aktiviteter: Program, Utbildning, Plan, Handla miljövänligt, Klimat, Landskap, Botanik, Fåglar, Säveån, Amfibieskydd, Hemsidan och Facebook samt Natursnokarna.

Årsmötet ägde rum 17 maj digitalt via zoom pga den pågående pandemin.

Representation. Olov Holmstrand representerade LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän och i studiecirkeln God miljö i centrum om planeringen av Lerums centrum. Stefan Larsson medverkade i Säveåns Vattenråd.

Representanter för LNF brukar träffa kommunledningen två gånger varje år. Dessa möten hölls 13 april och 12 oktober. Vid mötena diskuterades bland annat kraftledning Stenkullen - Ingelkärr, långsiktigt skydd av Vite Mosse, Agenda 2030, Lerums nya översiktsplan och kommunens strategi för skogsmarker.

Information. Extern information sker kontinuerligt via LNF:s hemsida och Facebook. Vid några tillfällen har LNF uppmärksammats i media och redovisat synpunkter i insändare. Intern information till alla fullbetalande medlemmar sker i två programblad per år. Kortfattad intern information om LNF:s verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar vid några tillfällen. Information kommer fortsättningsvis att skickas till de som lämnat e-postadress till medlemsregistret. Den som därutöver vill ha information meddela nilssobo@gmail.com

Program och programverksamhet

Alla fullbetalande medlemmar fick innehållsrika vår- och höstprogramblad i slutet av februari respektive i mitten av september. Mer än halva upplagan delades ut av medlemmar medan övrigt sändes med post. Hela det aktuella programbladet finns även digitalt på hemsidan.

Som följd av pandemin har antalet genomförda aktiviteter varit avsevärt mindre än tidigare år. Det som har genomförts har huvudsakligen varit utomhus i mindre grupper.

Utbildning

Utbildning är inslag i många andra aktiviteter.

Plan- och miljöfrågor

Under året har LNF sänt eller medverkat i ca 10 skrivelser med synpunkter i natur- miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun, men även till Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Trafikverket och Energimarknadsinspektionen. Viktigare, mer utförliga skrivelser finns på LNF:s hemsida <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF är remissinstans till kommunen i planärenden. Lerums kommun har de senaste åren växt med ca 2% om året, vilket medför rätt stor aktivitet ifråga om byggande i mindre omfattning och nya planer. LNF har under 2021 bland annat överklagat planförslaget för Bäckamaden. LNF har yttrat sig över förslag till deponi i Vråssered. LNF har även överklagat kommunens strandskyddsdispens och förhandsbesked för ett kallbadhus i Aspen. Det största ärendet under 2021 var förslaget till ny översiktsplan för kommunen, ÖP21, där LNF lämnade ett kritiskt remissvar.

Större miljöfrågor som diskuterats inom LNF under 2021 har bland annat varit fiskvandring vid Hillefors, kommunens skogsskötsel och åtgärder avseende Västra Stambanan.

Handla miljövänligt

Under 2021 genomfördes inte några lokala aktiviteter inom området.

Klimat

Klimatfrågan har under 2021 kommit i skuggan av pandemin, och LNF:s aktiviteter har varit begränsade. En motion har lämnats in till klimatriksdagen.

Landskap

LNF fortsätter att granska avverkningsanmälningar avseende skog. Synpunkter har bland annat lämnats avseende planerade avverkningar i "Oxhagen", Stannum.

Vid Stensjön gör de betande highland-korna från Stensjöås som vanligt grovjobbet för att hålla de blomsterrika ängarna ner mot sjön hävdade. Inom övriga delar med stormfälld barrskog växer en ny betad björkskog upp. Föreningens 5 arbetsdagar under 2021 har inriktats på att ta bort nykomna buskar på ängarna. Men även de senaste årens snabbt tätande bestånd av örnbräken hotar nu ängsfloran. Ormbunkar äts inte av djuren varför vi sedan tre år röjer dem med lie. Föreningen hoppas att fler medlemmar hjälper till med detta viktiga arbete för biologisk mångfald, som vi med framgång har utfört sedan 1960-talet.

Den gemensamma Risvedengruppen för Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum har fortsatt arbetet att långsiktigt skydda framför allt kvarvarande gammelskog. LNF:s representanter i gruppen har varit Bertil Svensson, Hasse Österman och Olov Holmstrand.

Botanik

Botanikgruppen har genomfört 5 välbesökta vår- och sommarvandringar med inventeringar av områden som vi besöker med jämna mellanrum. Trots den rådande Corona-pandemin 2021 kunde vi bland annat genom att undvika samåkning och hålla avstånd sinsemellan besöka Stenkullen – Hillefors, Gorås, Bengts Damm, Stensjöås och Högsjön med klockgentiana samt en mossexkursion vid Bävsjöryd - Kullsjön. I programmet ingår också en heldagsutflykt utanför kommunens gränser. 2021 gick färden den 27 juni till Hönö och Öckerö. Bland annat noterades: strandkrypa, saltarv, strandkål, strandvallmo, havssäv, marviol, trift, backglim, blåmunkar, jungfru Marie nycklar och strandkvanne.

För mer information om Botanikgruppens aktiviteter, besök LNF:s hemsida - Grupper - Botanikgrupp. Där finner man bland annat våra planerade botanikvandringar och heldagsutflykten. Noteringar av vad vi sett finns även där. Klicka här för noteringarna: <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/test-3-bildtabell/> och för foton: <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/foton-och-rapporter-fran-botanikvandringar/>.

Fågelgruppen

Våra traditionella inomhusträffar i Aspenäskyrkan kunde inte genomföras under våren på grund av coronarestriktionerna, men höstens två träffar gick att genomföra. Utomhusaktiviteterna har dock kunnat hållas med en del restriktioner, såsom ingen samåkning och avstånd mellan deltagarna. Bland aktiviteterna under 2021 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknade fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 53:dje året.

Några organiserade utflykter har gjorts, bland annat till Alingsåstrakten med besök vid bland annat Nohaga och Näset, vårfågelvandring vid Sjövik och en höstutflykt till Stålebodammarna. Den traditionella cykelturen utefter gamla banvallen vid Stannum genomfördes och sträckfågelmorgon vid Hjällsnäs (modellflygplatsen) gjordes i år för 36:e gången. Fågelskädningsdag firades i maj vid Stålebo våtmarker, och Naturnatta gick i nattskärornas tecken bland knotten i Goråsbergen.

Vi har deltagit i ”Projekt Lom”, där storlom har inventerats i Uspen, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön. Även smålom har inventerats i några tjärnar. Häckningar av tornfalk och pilgrimsfalk samt fiskgjuse har följts regelbundet under året, och falkungarna har ringmärkts.

Vi har tillverkat ett 50-tal småfågelholkar. Rensning och komplettering av småfågelholkar har skett bland annat i Säveåns naturreservat och i Lerådalens naturreservat. Under vintern skedde sjöfågelmatning i c:a tre veckor, och matning av skogsmesar genomfördes i närheten av Riddarstensspåret.

Dammarna i Stålebodalen, Lergraven samt Bengts damm har även 2021 varit ett Eldorado för fåglar och lockat till många besök.

Säveån

Säveån har under 2021 haft ett bra år beträffande lax- och öringbeståndens utveckling, vilket kan avläsas av de fiskräknare som sedan flera år tillbaka är i drift vid Jonsered och Hedefors. Exempelvis har mer än ett tjog ”storlaxar” på över 100 cm längd passerat Jonsered varav åtminstone ett dussin har tagit sig upp och förbi Hedefors omlöp vilket är glädjande. Positivt är även att bara ett fåtal blankålar har omkommit på kraftverksgallren.

Tyvänn har dock processen med att få till stånd en bra fiskväg vid Hillefors kraftverk helt gått i stå från det att fiskvägen i Hedfors anlades för nästan tio år sedan tills nu. Efter påtryckningar från naturvårds- och fiskevårdsintressen - och inte minst som en effekt av det e-medborgarförslag som framröstats av kommuninvånarna så har Lerums kommun och dess energibolag nu tvingats ta tag i inrättande av fiskväg på ett mer konkret sätt. Vad som komplicerat det hela är att den så kallade NAP-en (enligt nya lagen om vattenkraftens miljöanpassning), som skall ålägga energibolagen att inrätta BRA fiskvägar, gjort att länsstyrelsen inte kan tvinga Lerums Energi att åtgärda Hillefors (och Floda kraftverk) förrän efter 2028! Enligt gällande vattendom från 1997 för Hillefors behöver det bara uppföras en enklare fiskväg för öring, efter det att en fiskväg i Hedfors färdigställts. En alternativ lösning för Hillefors hade varit att temporärt avsänka Hilleforsdammen vissa tidpunkter för att ge möjlighet för laxuppvandring, Pga skredkänslighet i området krävdes då en omfattande och dyr geoteknisk undersökning, ett alternativ som valdes bort. Ett viktigt biflöde till Sävån är Alebäcken där kommunens avsänkning av L. Stamsjön med efterföljande uppförande av ny sjötröskel vid utloppet och partiell utrivning av det gamla dämnet har ställt till med både översvämning och uttorkningsproblem i Alebäcken! En revidering av utformningen av utloppet är nu under behandling hos mark- och miljödomstolen, bl.a. efter synpunkter från LNF i samrådsskedet. Sävåns Vattenråd har under 2021 lyckats få fram finansiering för inventering och projektering av miljöåtgärder i Sävåns biflöden, vilket är viktigt och bra.

Amfibieskydd

År 1997 byggdes ”grodtunnlarna på Nääs-Öijared” – ett pionjärprojekt i amfibievården i Västsverige och som i naturvårdshänseende satte Lerum på kartan. På senare tid har vi i LNF uppmärksammat att underhållet av tunnlar med tillförande dikesledare inte har fungerat väl. Vi har därför handgripligen vid ett par tillfällen gjort insatser utmed Öijaredsvägen.

Hemsida och Facebook

Hemsidan har liksom tidigare år skötts av en arbetsgrupp bestående av Lars-Owe Stakeberg och Barbro Andreasson. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter innefattande bland annat Fågelgruppens, Botanikgruppens och Natursnokarnas utflykter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information samt kontinuerliga fågelobservationer i kommunen och har adressen <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF finns på Facebook. Där annonseras bland annat de aktiviteter som LNF anordnar. Där hittar du också extra programpunkter som inte fanns vid programbladets tryckning. Sök på Lerums Naturskyddsförening eller gå in via föreningens hemsida.

Natursnokarna

Vi hade ytterligare en höst med lite restriktioner även om de släppte lite grann och började med att besöka Bonden Gustav och fick hälsa på hans kossor och som bonus även grisarna. Sedan firade vi Natursnokarna som fyllde 30 år förra året, med att bygga en snokårta. (läs snokhus för vintern).

Vi fortsatte med att mysa tillsammans i höstvädret vid Lilla Lövsjön. Där gjorde vi lövtryck och snygga lövkronor.

Och som klassisk avslutning så kom tomten med pepparkaksdeg som tack för att vi snokar är så bra på att ta hand om naturen. Och vi bakade pepparkakor över elden. Mysigare kan man inte ha på första advent.

Fältbiologerna har tyvärr ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avvaktar eventuella möjligheter att återstarta fältbiologverksamhet.

Lerum i februari 2022

Olov Holmstrand (ordf)
Stefan Larsson (tf ordf)
Bo Nilsson (sekr)
Dan Skarpsjö (kassör)
Catharina Pettersson
Pia Hansen
Lars-Erik Karlsson
Bertil Svensson
Karin Lindblad Johansson
Anette Heijnesson Hultén
Lars Hultén
Håkan Jernehov
Ingrid Ritola
Kennet Lundin
Erika Tyrberg
Kjell Hansson
Tommy Aronsson
Ingrid Grange
Lena Jernehov